

Málstefna Dalabyggðar

Leiðarljós og gildissvið

Vandað, skýrt og auðskilið mál, hvort heldur ritað eða talað, er lykilatriði í allri þjónustu og stjórnsýslu Dalabyggðar. Þar er íslenska í öndvegi og skal hún vera til fyrirmyndar í samræmi við þingsályktun um íslenska málstefnu frá 2009 og lög um stöðu íslenskrar tungu og íslensks tákn máls nr. 61/2011. Í sömu lögum er kveðið á um að ríki og sveitarfélög beri ábyrgð á að varðveita og efla íslenska tungu og skuli sjá til þess að hún sé notuð (2. og 5. gr.).

Íslenskt tákn máll er fyrsta mál þeirra sem þurfa að reiða sig á það til tjáningar og samskipta sem og barna þeirra, eins og kveðið er á um í 3. gr. laga nr. 61/2011 um stöðu íslenskrar tungu og íslensks tákn máls. Dalabyggð skal tryggja upplýsingagjöf á íslensku tákn máli við þá sem þess þurfa. Dalabyggð leitast jafnframt við að tryggja öllum þeim sem þurfa að reiða sig á íslenskt punktaletur/blindraletur upplýsingar á því lettri eða í talgervlum.

Allar lykilupplýsingar um þjónustu Dalabyggðar skulu auk íslensku einnig vera til á ensku og, eins og kostur er, öðrum þeim tungumálum sem flestir íbúar sveitarfélagsins eiga að móðurmáli. Tryggja skal réttindi fólks af erlendum uppruna í þjónustu og samskiptum við Dalabyggð með því að bjóða þeim, sem ekki geta skilið eða tjáð sig á íslensku, endurgjaldslausu túlkajónustu.

Í rafrænni þjónustu Dalabyggðar skal allt mál vera skýrt og auðskiljanlegt þannig að íbúar geti hæglega hagnýtt sér hana og lokið erindum sínum. Viðmót og aðgengi skal vera í samræmi við alþjóðlega staðla um upplýsingamiðlun til fólks með sérþarfir og fötlun.

Málstefnan tekur mið af annarri stefnumörkun og skuldbindingum af hálfu Dalabyggðar og byggir á grundvallaratriðum þeirra um jafnræði, virðingu, traust, gagnsæi, gott aðgengi að upplýsingum og virkum samskiptum.

Málstefna þessi gildir á öllum starfsstöðum Dalabyggðar og undirstofnunum þess. Starfsfólk skal taka mið af henni í störfum sínum og samskiptum og vanda allt mál í þjónustu og upplýsingamiðlun.

1. Íslenska og önnur tungumál

Starfsfólk Dalabyggðar skal nota íslensku í störfum sínum og stjórnsýslu nema þar sem aðstæður krefjast þess að það noti önnur tungumál, t.d. í ráðgjöf við fólk með annað móðurmál en íslensku. Allar upplýsingar um þjónustu Dalabyggðar, útgefið efni, fundargerðir og önnur gögn, eru á vandaðri, skýrri og auðskiljanlegri íslensku.

Allt efni sem skylt er að upplýsa íbúa og hagsmunaaðila um samkvæmt lögum, reglugerðum og öðrum stjórnvaldsfyrirmælum skal birta með aðgengilegum hætti á vandaðri og auðskiljanlegri íslensku.

Hjá Dalabyggð er litið á margbreytileika mannlífsins og tungumálakunnáttu sem auðlind. Meta skal þekkingu og menntun starfsfólks af erlendum uppruna að verðleikum og veita því aðstoð til að nýta hana samhliða því að ná góðum tókum á íslensku máli. Starfsfólk, sem er í beinum samskiptum við íbúa, skal hafa grundvallarfærni í íslensku, samanber námskrá í íslensku fyrir útlendinga.

Íslenska skal vera meginsamskiptamál í þjónustu og vinnuumhverfi starfsstaða Dalabyggðar. Þetta gildir líka um viðmót í tölvum, rafrænni þjónustu og helsta notendahugbúnaði á starfsstöðum Dalabyggðar.

Allt efni á vegum Dalabyggðar, sem gefið er út á erlendum tungumálum, skal jafnframt vera til á íslensku.

2. Aðgengi

Allar upplýsingar um þjónustu Dalabyggðar skulu vera aðgengilegar og auðskiljanlegar. Íbúar skulu hafa greiðan aðgang að upplýsingum um málstefnu sveitarfélagsins og þjónustu óháð tungumálum og geta tekið virkan þátt í íbúalýðræði og samfélagsumræðu.

Allt vefefni Dalabyggðar skal vera aðgengilegt og auðlæsilegt í samræmi við [WCAG 2.0 staðla](#), þannig að blindir, leshamlaðir og fólk með aðrar skerðingar geti lesið það. Markmiðið er að gera allt efni á vef Dalabyggðar aðgengilegt með helstu hjálpartækjum, svo sem skjálesurum, talgervlum og þýðingarforritum.

Leitast skal við að lykilmörkingar á þjónustustöðum Dalabyggðar, s.s. í og við lyftur og aðalinnganga, séu jafnframt á punktalettri svo blindir og sjónskertir rati þar um.

3. Málfar og málnotkun

Sá sem kemur fram fyrir hönd Dalabyggðar talar og ritar vandað mál og sýnir vinsemd og virðingu í öllum samskiptum og þjónustu. Á það við um öll tungumál, íslensku sem önnur, og einnig táknmál. Vandað mál er markvisst og í samræmi við málvenju, í viðeigandi málsniði og ritað í samræmi við gildandi reglur um réttitun.

Starfsfólk skal nota vandaða íslensku í samskiptum og þjónustu og þýða eins og kostur er á íslensku fagheiti og hugtök í störfum sínum.

Sá sem skrifar og svarar erindum fyrir hönd Dalabyggðar skrifar einfaldan, skýran og hlutlægan texta. Hann forðast gildishlaðin orð, sterk lýsingarorð, flókin fagheiti og skammstafanir.

Gera skal sams konar kröfur um vandaða, staðlaða og skýra málnotkun á íslensku táknmáli og gerðar eru um íslensku.

Dalabyggð skapar starfsmönnum sínum skilyrði til að bæta íslenskukunnáttu sína með símenntun til að málfar og málnotkun í skriflegum sem munnlegum samskiptum geti verið til fyrirmyndar. Starfsmönnum er boðið upp á námskeið, málfarsráðgjöf og yfirlestur, aðgang að öllum nauðsynlegum orðabókum, uppsláttarritum og vefsíðum um íslenskt mál og málnotkun.

Starfsfólk í þjónustu Dalabyggðar skal hafa greiðan aðgang að öllum helstu handbókum um íslenskt mál, svo sem íslenskri orðabók, stafsetningarorðabók og samheitaorðabók. Það skal jafnframt geta nýtt sér allan tiltækan máltækniþúnað fyrir íslensku og önnur tungumál, svo sem leiðréttingaforrit, talgervla, talgreina og þýðingarforrit.

Starfsfólki, sem ekki hefur íslensku að móðurmáli, er reglulega gefinn kostur á hagnýtum íslenskunámskeiðum til að öðlast grundvallarfærni í málinu. Einnig eru í boði fyrir starfsfólk Dalabyggðar námskeið um ritun, málnotkun og stafsetningu.

4. Ábyrgð

Sveitarstjóri Dalabyggðar ber ábyrgð á málstefnu sveitarfélagsins en allt starfsfólk ber ábyrgð á því að framfylgja henni. Hvert svið innan Dalabyggðar skipar fulltrúa í málnefnd sem heyrir undir sveitarstjóra. Hlutverk hennar er að tryggja að farið sé að þessari málstefnu og endurskoða hana á fimm ára fresti í samráði við Íslenska málnefnd og Málnefnd um íslenskt táknmál. Sveitarstjóri tilnefnir formann málnefndar. Hún ber jafnframt ábyrgð á ráðgjöf og eftirliti með góðu málfari í

útgefnu efni á vegum Dalabyggðar.

Málnefnd veitir stjórnendum og öðru starfsfólki ráðgjöf um notkun íslenskrar tungu og annarra tungumála sem töluð eru innan Dalabyggðar og gerir tillögur um framkvæmd málstefnunnar.

Málnefndin hefur aðra stefnumörkun Dalabyggðar jafnframt til hliðsjónar, svo sem upplýsingastefnu, mannréttindastefnu og stefnu samfélagslega ábyrgð.

Starfsfólk skal leita ráðgjafar hjá Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra og Málnefnd um íslenskt táknmál ef upp koma álitamál í þjónustu við notendur íslensks táknmáls.

Mikilvægt er að allt starfsfólk Dalabyggðar tileinki sér þessa málstefnu eða setji sér sína eigin til samræmis við þessa.

Tillaga að innleiðingu málstefnu Dalabyggðar, verkþáttum, tímasetningum og ábyrgðaraðilum

- Sveitarstjóri skipar málnefnd sem fylgir stefnunni eftir og skipuleggur kynningu á henni fyrir yfirstjórn. Sveitarstjóri er helsti talsmaður málstefnunnar.
- Málnefnd útfærir nánar tillögu að innleiðingaráætlun fyrir málstefnuna, kostnaðargreininir verkþætti og ber ábyrgð á framkvæmd hennar. Innleiðingaráætlun skal liggja fyrir þremur mánuðum eftir gildistöku stefnunnar.
- Málnefnd í samvinnu við sveitarstjóra sér um að kynna málstefnuna í ráðum og nefndum og meðal starfsfólks og skal þeirri kynningu lokið þremur mánuðum eftir gildistöku stefnunnar.
- Útbúa þarf gátlista fyrir starfsstaði um þjónustu á vandaðri íslensku sem og öðrum tungumálum. Ábyrgð á þeirri vinnu ber málnefnd og stjórnendur og skulu leiðbeiningar liggja fyrir ári eftir gildistöku málstefnunnar.
- Tryggja skal að tölvuumhverfi alls starfsfólks sé á íslensku, s.s. notendaviðmót í algengustu forritum, og að útbúið verði leiðbeinandi efni þar um. Öll ný tæki og forrit sem keypt eru eftir 1. Janúar 2025 séu að jafnaði á íslensku sé það mögulegt.
- Fara þarf yfir handbókakost starfsfólks og rafrænt aðgengi að orðabókum og öðru stoðefni á vefnum. Keyptar verða helstu handbækur um íslenskt mál (íslensk orðabók, stafsetningarorðabók o.s.frv.) sem aðgengilegar verða á skrifstofu Dalabyggðar og/eða starfsfólk fái rafrænan aðgang að þeim til afnota.

- Tryggja þarf framboð á símenntun og endurmenntun í íslensku, ritun og framsetningu upplýsinga á vandaðri íslensku. Sérstaklega skal huga að því að bjóða tvítyngdum starfsmönnum og nýjum starfsmönnum, sem ekki eiga íslensku að móðurmáli, upp á hagnýt íslenskunámskeið til að tryggja að þeir hafi grundvallarfærni í íslensku. Skal starfsmönnum gert mögulegt að sækja sér slík námskeið/kennslu meðfram störfum sínum fyrir Dalabyggð ef þörf er á.
- Koma skal á formlegu samstarfi við Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskerta og Málnefnd um íslenskt táknmál til að tryggja sem besta þjónustu við þá íbúa sem þurfa þjónustu á táknmáli.
- Samstarf við Fjölmenningssetur Íslands verði eftt með það að markmiði að styrkja þjónustu Dalabyggðar er snýr að nýjum íbúum sem ekki eiga íslensku að móðurmáli.
- Keyptir verði þýðingarmöguleika á heimasíðu Dalabyggðar. Í forgangi verða enska og pólska en möguleikar á að bæta við fleiri tungumálum.
- Óski þjónustuþegar/viðskiptavinir eftir samskiptum, eyðublöðum eða leiðbeiningum varðandi einstaka mál á ensku skal því mætt ýmist með ensku mælandi starfsmanni, túlk eða þýddum gögnum eftir því sem þurfa þykir.
- Málstefna þessi skal endurskoðuð eigi síðar en að fimm árum liðnum frá gildistöku.

Samþykkt á 250. fundi sveitarstjórnar Dalabyggðar, þann 17.10.2024